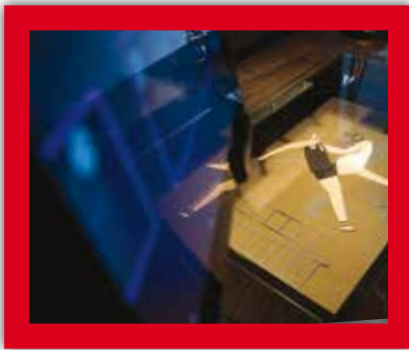

Na film!

V pohybu, jinak a s dobovým úžasem

JAK BY JEDNOU MOHLO VYPADAT NÁRODNÍ FILMOVÉ MUZEUM? VÝSTAVA V CENTRU PRAHY NAZNAČUJE ODPOVĚĎ.

Zkuste si na okamžik představit, že jste v životě neviděli jediný film. Že je například rok 1904 a vy se mačkáte ve frontě na světové výstavě v St. Louis. Jen nedávno skončila takzvaná válka proudů, boj o to, jestli se standardem pro distribuci elektrické energie stane proud střídavý nebo stejnosměrný. Vynález jménem televize nebude masově přístupným ještě dobrých čtyřicet let a neuplynula ani dekáda od prvního filmového představení bratří Lumièreů. Přičemž jediným způsobem, jak se dostat z Evropy do Ameriky, zůstává pětidenní plavba loďí. Přesto stojíte ve frontě

na atrakci, jež vám slibuje bez zavazadel a během pouhých patnácti minut navštívit vzdálené kraje. Zážitek rovným dílem poučný jako zajímavý, dle ohlasů tak přirozený, jak by si jeden mohl přát. Na ceduli stojí nápis „Hale’s Tours of the World“ a až na vás přijde řada, jako jedni z prvních se projedete vlakem, aniž byste se pohnuli z místa...

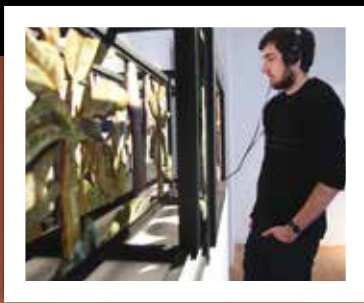
Ano, je to banální fantazie, a to nejen z dnešního pohledu, ale v podstatě zastaralá už o pár let později – atrakce simulující s pomocí projektoru a za přispění různých zvuků a pohybů jízdu vlakem se zájmu publika těšila v Kanadě, USA a Británii jen do roku 1911. Chtít tedy po současném divákovi, stojícím na prahu virtuální reality, a nadto čtenáři filmového časopisu, aby pochopil dobový úžas nad kratičkými zrnitými snímky míhající se krajiny, to je

přínejmenším zvláštní. Jak nicméně dokazuje výstava Na film! 2: V pohybu, pokračování předložské výstavy v Museu Montanelli a tedy snahy vytvořit Národní filmové muzeum (NaFilm), není to nemožné. Vedle seznámení s historií a principy filmového média totiž nenápadná expozice umístěná ve funkcionalistickém Paláci Chicago na Národní třídě dovoluje – jak slibují i propagační materiály – zažít film jinak. Konkrétně jako divák vyděšený pohledem na záznam blížícího se vlaku, poetistický snílek anebo animátor.

Hologram i stínohra

Výstava, za níž stojí studenti filmových věd Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, začíná poměrně tradičně – jako ve většině filmových muzeí uvádí do světa pohyblivých obrázků exponáty z nejranější éry kinematografie a připomíná, že filmové kouzlo kdysi začínalo jako optický klam. Prohlédnete si paobrazy, Newtonův kotouč, pohybovýhled, zoetrop, praxi-

noskop... Člověk by už už čekal, že za rohem přijde tradiční směsice interaktivních obrazovek a vitrín s kostýmy. Jenže větrání depozitářů se tentokrát nekoná. Lze to samozřejmě brát také jako kritiku koncepce výstavy – vždyť spíš než „o filmu“ postupně pojmám o filmovém pravěku, meziválečné avantgardě a (nejen) české škole animovaného filmu. Nicméně důležitější je, že druhý Na film! baví. A o filmu učí zážitkem.

Kde by se průměrný kurátor spokojil s funkční replikou laterny magiky, projektoru, jenž dokonce předchází samotnému vzniku filmu, tam tým Adély Mrázové, Terezie Křížkovské a Jakuba Jiříštěho okamžitě přebíjí dalším esem. Vrcholů výstavy je tak hned několik a záleží jen na návštěvníkovi, co v něm zanechá největší dojem. Může to být rekonstrukce zmíněných Hale's Tours of the World ve virtuální realitě včetně autentického filmu. Nebo hologram Alexandra Hemaly coby komentátora dění na plátně, kdysi neod-

myslitelné součásti promítání. Jiného zaujme poetická stínohra kolem modelu železnice... pardon, Expresu do nové éry v dějinách lidské duše. A další s nadšením počká k animátorskému stolu, který umožňuje na vlastní prsty rozpoehybovat kresleného kulturistu. Jednotlivé místnosti jsou vzdor promyšlenému designu vybavené spíše minimalisticky a vlastně jich není mnoho, přesto v expozici rychle utečou celé hodiny. Nezávisle na tom, jde-li o čas dospělého cinefila, nebo dětského návštěvníka, což je taktéž potřeba ocenit.

Jaké je to být přejatý?

Významnou součástí výstavy Na film! 2 jsou pochopitelně rovněž filmové projekce. Vedle dvou improvizovaných kinosálů běží filmy ve smyčce i na několika menších obrazovkách, přičemž nejstarší snímek na programu je z roku 1897 a nejmladší z roku 1959. V duchu tematického rozvržení expozice pak jde o tituly jako

Jaké je to být přejatý? z roku 1900, časosběrné Pohyby rostlin z roku 1928 nebo o poválečnou tvorbu klasiků české animace Jiřího Trnky či Břetislava Pojara. Jinde je čas na ukázkou z průkopnických děl typu Vertovova Muže s kinoaparátom. Nebo na fiktivní scénáře – specifický druh literárně-filmové tvorby, jíž se věnovali například Jaroslav Seifert nebo Vítězslav Nezval. „Kino bez promítačky“ spoléhá na divákovou obrazotvornost a projekci nahrazuje poslech přednesu například Boleslava Polívky.

Kvůli výrazné interaktivnosti a modernosti trpí bohužel exponáty poruchovostí a občas je navíc těžší pochopit, co se po návštěvníkovi chce, ovšem coby ochutnávka toho, jak by jednou mohla vypadat stálá expozice českého filmu Na film! 2 plní svůj účel. Od začátku až do konce, kde lenticulární (tedy s úhlem se proměňující) obrazy demonstrují principy animované tvorby, hýří nápaditostí. A je skoro nemožné smířit se s představou, že by po 30. dubnu, kdy výstava končí, již nemě-

lo nic podobného existovat. Berte tedy tento text jako jasné doporučení přidat se k podporovatelům projektu Národního filmového muzea – od přispěvatelů na HitHit.com přes Nadaci Vodafone až po Zdeňka Svěráka nebo Jiřího Menzela – a jděte se některé úterní až nedělní odpoledne podívat do druhého patra Paláce Chicago. Ostatně kde jinde za základní vstupné 80 Kč (zlevněné přijde na 60 Kč) uslyšíte a uvidíte holoducha Alexandra Hemaly komentovat kontroverzní popravu slonice Topsy elektrickým proudem?

Tomáš Miklka